

PROBLEMS OF SOCIAL WORK IN COMPLEX FOR SOCIAL SERVICES FOR CHILDREN AND FAMILIES - SHUMEN.

STATEMENT EXPRESSED ON ROUNDTABLE "CURRENT PROBLEMS OF THE SOCIAL WORK IN 10 YEARS EXPERIENCE OF THE DEPARTMENT OF SOCIAL WORK AT KONSTANTIN PRES LAVSKY, UNIVERSITY OF SHUMEN, BULGARIA

DANIELA GELEVA

STUDENT - GRADUATE SPECIALTY SOCIAL ACTIVITIES
DEPARTMENT OF SOCIAL WORK
AT KONSTANTIN PRES LAVSKY, UNIVERSITY OF SHUMEN

BULGARIA

DANIELA.MALCHEVA@ABV.BG

ABSTRACT: COMPLEX FOR SOCIAL SERVICES FOR CHILDREN AND FAMILIES TO SHUMEN MUNICIPALITY AIMS AT PROVIDING EVERY CHILD LOVE, CARE AND ATTENTION GIVEN TO HIM BY HIS OWN PARENTS, ADOPTIVE OR FOSTER FAMILY. SUPPORTS CHILDREN AND FAMILIES AT RISK OF BUILDING A FAMILY ENVIRONMENT AND RELATIONSHIPS TO NOT BE ABANDONED CHILDREN IN INSTITUTIONS. ONE OF THE SERVICES FOR PARENTS WHO OFFER THE COMPLEX'S UNIT "MOTHER AND BABY". IT IS EXPRESSED IN SHELTER AND SUPPORT UP TO SIX MONTHS TO MOTHERS AT RISK OF ABANDONING THEIR CHILDREN. THE MAIN OBJECTIVE IS TO PREVENT ABANDONMENT AND PLACEMENT IN INSTITUTIONS FOR CHILDREN FROM 0 TO 3 YEARS. OBSERVATIONS BY THE AUTHOR OF THE OPINION PROBLEMS IN THE IMPLEMENTATION OF THIS SERVICE ARE: LACK OF LITERACY IN THE REALIZATION OF EVERYDAY SITUATIONS BY MOTHERS, AS WELL AS THE LANGUAGE BARRIER, IN TERMS OF BILINGVENOST IN THE REGION. PROPOSED SUGGESTIONS ARE FUNDAMENTAL TO IMPROVING SERVICE ARISING FROM DIRECT EXPERIENCE AS AN INTERN IN PROVIDING THIS SOCIAL SERVICE.

KEY WORDS: SOCIAL SERVICES, DEINSTITUTIONALIZATION, "MOTHER AND BABY" COMMUNITY SOCIAL SERVICES, INCLUDING BILINGUAL BILINGVENOST, SOCIAL SERVICES FOR CHILDREN AND FAMILIES

Комплексът за социални услуги за деца и семейства към община Шумен е създаден по проект „Реформа за повишаване благосъстоянието на децата във България” през 2005 г. Доставчик на социалната услуга е Сдружение „Институт по социални дейности и практики”.

Основната цел на Комплекса за социални услуги в гр. Шумен е да развие устойчиви социални услуги, базирани в общността, за деца и семейства на територията на общината. Работата е насочена към процеса на деинституционализация в България. Това се решава чрез редица конкретни задачи, измежду които по-важните са:

1. Развитие на алтернативни социални услуги в община Шумен и областта по превенция, социална интеграция и реинтеграция на деца в риск, както и за подкрепа и развитие на капацитета на семействата за отглеждане на децата в семейна среда.
2. Повишаване на обществената чувствителност към проблемите на децата и семействата и въвличане на местната общественост при осъществяването на дейностите и услугите за деца и техните семейства.

3. Развитие на местния капацитет и изграждане на екип от местни специалисти, който да предоставя социални услуги за деца и семейства, ориентирани към местната специфика и потребности.
4. Инвестиране на знания, умения и опит в местния екип за ефективното предоставяне на социални услуги за деца и семейства в общността.
5. Разработване и апробиране на модел за управление на комплекса от социални услуги в община Шумен, който да отговаря на съвременните нормативни изисквания, стандарти и критерии за качество на предоставяните услуги.

Комплексът за социални услуги реализира дейности в три основни сектора: 1. Сектор „Подкрепа на семейството“; 2. Сектор „Услуги и подкрепа за детето“; 3. Сектор „Работа в общността“. Секторите обхващат дейности в следните направления: превенция, реинтеграция и директна работа с клиентите, услуги в общността, както и овластяване и мобилизиране на местната общност в предоставянето на услуги за деца и семейства.

Мисията на комплекса за социални услуги е да осигури на всяко дете обич, грижа и внимание предоставени му от собствените му родители, осиновители или приемно семейство като: подкрепя деца и семейства в риск за изграждане на семейна среда и взаимоотношения за да не бъдат изоставяни деца в специализирани институции; обявява се против насилието над деца; развива социални услуги в общността и заедно с децата и родителите търси най-верния път за решаването на трудностите и проблемите; развиване на социални услуги в подкрепа на деца и родители.

Основна дейност на Комплекса е приемната грижа, която се осъществява на основание на следната **законова рамка**:

- **Закон за закрила на детето** - регламентира приемната грижа и дава определение за това, какво представлява този вид социална услуга за деца.
- **Правилник за прилагане на Закона за закрила на детето** урежда въпросите, свързани с финансирането и реда за настаняване на дете в приемно семейство.
- **Наредба за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях.**
- **Методика за условията и начина на предоставяне на социалната услуга “Приемна грижа”** - има за цел да определи критериите за качество на услугата и да очертае задължителните дейности и стъпки при предоставянето на услугата “приемна грижа”. В нея се определят и минималните изисквания за материалната база и персонала.

В контекста на тази законова рамка една от услугите за родители, които предлага комплексът е Звено “Майка и бебе”. Тя се изразява в подслон и подкрепа до шест месеца на майки, за които има риск да изоставят децата си. Основната цел е да се предотврати изоставянето и настаняването в институция на децата от 0 до 3 години, като в същото време предотвратява ситуации, застрашаващи сигурността, здравето и развитието им. Капацитетът на Звено “Майка и бебе”. е шест майки и техните деца, като основен ползвател е двойката майка - дете.

Като бъдещ социален работник реализирал преддипломния си стаж в една неправителствена организация - ИСДП, в която имах възможността да бъда равностоен техен колега, опита които натрупах от работата ми с клиентите от Звено „Майка и бебе“ искам да споделя проблемите с които се сблъсках .

За мен един от проблемите е недостатъчното разбиране на клиентите или с други думи разказано: приемните майки не умеят да разпознават потребностите на детето –

дали е гладно или му се пие вода, дали му се спи или има нужда от необходимото внимание (игри, забавление), и др. Повечето от тях не познават часовника и не могат да се ориентират дали е сутрин, обед, вечер и др. подобни примери, които според мен са от важно значение за изграждането на детето като личност. Когато бъдат изведени от Звено „Майка и бебе” приемните майки няма да могат сами да си обгрижват децата.

Друг проблем, това е езиковата бариера между приемните майки и социалните работници. В региона се говори и на друг език, освен официалният език – българският и в повечето случаи приемните майки почти не го практикуват и разбират. Така става много трудна комуникацията с тях. Когато те трябва да направят нещо, свързано с обгрижването на приемното дете, социалния работник му показва и обяснява всичко нагледно, защото примерно къпане и пране за някои е едно и също и т.н.

Съществен по значение е и проблемът дали клиента – приемна майка е предоставя доброволна или недоброволна грижа. Това за мен е от голямо значение, защото когато тя е недоброволна приемна майка прави всичко възможно да възпрепятства оказването на помощ. Например, бременно непълнолетно момиче, което е настанено в Звено „Майка и бебе”, дошло от Дом за деца, бяга няколкократно, нарушава правилника за вътрешния ред и др. и като цяло възпрепятства оказването на ефективна социална услуга.

Опитът ми в преддипломния стаж в Комплекса за социални услуги ми дава основание да направя някои по-обща предложения към системата на закрила на децата чрез Звено „Майка и бебе”:

- Да се осигури още по-ефективна закрила на детето, без да се налага отделяне от майката и настаняване в специализирана институция;
- Осигуряване на ежедневно взаимодействие между майката и детето, което е от ключово значение за изграждане на привързаност;
- Оказване на специализирана помощ и подкрепа на майката, която ѝ дава възможност да се приспособи и да изгради привързаност към детето си;
- Предотвратяване на социалната изолация на двойката майка – дете и подготовка за успешно социално интегриране;
- Извършване на задълбочена оценка на родителския капацитет на майката, което подпомага органите за закрила при вземането на дългосрочни решения за бъдещето на детето.

Основни принципи, върху които се основава работата в Звено „Майка и бебе”:

- Поставяне на най-добрия интерес на детето в центъра на работата;
- Индивидуализиране на интервенциите при работа по случай;
- Работа в екип и междуинституционално сътрудничество;
- Опора на силните страни и ресурсите на майката и детето, на семейството и общността;
- Доброволност за ползване на социалните услуги, предоставяни от **Звено „Майка и бебе”**;
- Договорен модел на работа;
- Информирано съгласие;
- Зачитане и уважение на личността на майката, зачитане правото ѝ на мнение по въпроси от неин и на детето интерес;
- Поверителност;
- Ограничен период на предоставеното настаняване;

- Настаняване на двойката –майка дете в **Звено „Майка и бебе”**, което се намира възможно най-близко до населеното място, в което тя живее.

Необходимо е работата в **Звено „Майка и бебе”** да се организира, например в **групови програми, с примерни наименования като:**

- Група за бременни;
- Семейно планиране и семейно възпитание;
- Група за социални умения;
- Група за взаимопомощ на родители, ползвали и ползващи услугата;
- Формиране на умения за независим живот;
- Ателиета по интереси;
- Група за поделяне и подкрепа и др.

Според мен, само при изпълнение на посоченото дотук социалната услуга Звено „Майка и бебе може да се изпълни с жизнеспособност и ефективност по отношение на потребителите на тази услуга. Така могат да се създадат условия за предотвратяване на изоставянето на дете и да се защити правото му да съхрани семейните си връзки. Закрилата в Звеното може да даде на майките истинска възможност да се приспособят, да почувстват и засилят привързаността си към собственото дете, като по този начин се създават условия за предотвратяване на настаняването му в специализирана институция за деца.

По този начин ще се изпълни със съдържание мисията на Звено „Майка и бебе”, която е насочена към: осигуряване подслон за майката и детето, в условията на сигурност и среда, близка до семейната; майката да се грижи за своето дете, подкрепяна от специалисти и да отговаря за живота и здравето на детето си. В същото време тя ще развива умения за самостоятелен живот и грижа за детето, като има осигурен достъп за нея и детето до здравни грижи и т.н.